

a day

VOLUME 21
ISSUE 243
NOVEMBER 2020

20

9 771513 620467

(BV)
150 B

MADE IN THAILAND
ISSN 1913-6209

Pink Blue Black
& Orange

Kamonnart
Ongwandee

Mana
& Friends

Imaginary
Objects

Supitcha
Tovich

Practical
Design Studio

The Uni_form
Design Studio

Jaibaan
Studio

Shma

Punch Up

Eyedropper
Fill

MAYDAY!

Cloud-floor

PHKA

THINKK
Studio

a team

CONTACT

บริษัท เดย์ โพลีส จำกัด
33 ซอยสวนยี่สิบ 4 แขวงบางกะปิ
เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ 10310
☎ 0 2716 6900-4 ต่อ 501

day poets co., ltd.

33 soi soonvijai 4, bangkapi,
huay kwang, bangkok 10310 thailand
☎ 0 2716 6900-4 ext.501

 aday@adaymagazine.com

 [adaymagazine](https://www.facebook.com/daypoets)

 [adaymagazine](https://twitter.com/daypoets)

 [adaymagazine](https://www.instagram.com/daypoets)

 adaymagazine.com

 [adaymagazine](https://www.youtube.com/daypoets)

 [adaymagazine](https://www.tiktok.com/daypoets)

COLOR SEPARATING

บริษัท คลาสสิกสแกน จำกัด
© classicscan.co.th

PRINTING

บริษัท คอมฟอร์หม จำกัด
© comform.co.th

DISTRIBUTOR

บริษัท เพ็ญบุญ จัดจำหน่าย จำกัด
☎ 0 2278 0709-12 ☎ 0 2279 1699

PUBLISHER

สุรพงษ์ เจริญชาญชัย
ที่ปรึกษา / บรรณาธิการผู้พิมพ์โฆษณา

ปิภา เฝ้าศรีเจริญ
Editorial Director

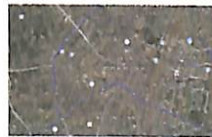
FOUNDER

วงศ์กนก ชัยณรงค์สิงห์
นิติพัฒน์ สุขสวย
ผู้ก่อตั้ง

EDITORIAL

จิรเดช โอกาสพันธ์วงศ์
บรรณาธิการบริหาร

กันตักนิษฐ์ มิตรภักดี
ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร

เอื้อบุญ จงสมชัย
บรรณาธิการ
ดิจิทัลคอนเทนต์

กศพร เพิ่มพูล
ผู้ดูแลสื่อออนไลน์

พัฒนา คำฉาย
กองบรรณาธิการ

สุภารัตน์ พรหมสีใหม่
กองบรรณาธิการ

สาริศา เลิศวัฒนาภิกกุล
กองบรรณาธิการ

วิสุศดา พลอยเพชร
ครีเอทีฟคอนเทนต์ครีเอเตอร์

บุญศิรินทร์ รุจากรัตย์
ศิลปิน

ปติชา คงฤทธิ์
นักออกแบบภาพประกอบ

- สถานที่ตั้ง สถานีรถไฟหัวลำโพง
0.5 กม. กรุงเทพฯ, Thailand
- สถานีรถไฟ Kamuran Intersection
0.5 กม. แขวงบางนาฬิกา กรุงเทพฯ, Thai...
- สถานีรถไฟมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์
0.5 กม. แขวงสามยุค กรุงเทพฯ, Thailand
- สถานีรถไฟท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ
4,500 กม. กรุงเทพฯ, Thailand

ชนพัฒน์ เศรษฐไชริศ
ช่างภาพ

ดวงศุดา กิตติวัฒนานนท์
ช่างภาพ

CREATIVE MARKETING

ศิวะภาค เจริญธนาสิ
Creative Director

สาวตรี เต่ารอด
PR Manager

พีสิศ ศิริปราสาททอง
IT Administrator

PRODUCTION

พรวิทย์ อมันตวงค์
ที่ปรึกษา

สุกัญญา ทศวงศ์ชยา
ผู้จัดการฝ่ายผลิต

ADVERTISING

สิริวรรณ กะสินธุ์รัมย์
ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา

ณิชชา วัชร-ชยะกูร
นักจัดมณ ประสิทธิ์โชค
พงศ์ธิดา อังสุวิมลมากุล
ธนาภรณ์ ศรีจุฬางกุล
ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายโฆษณา

ภริณกพ สุจอินทร์
ฝ่ายโฆษณาอาวุโส

อัจฉิมา กาญจนสมภทรัพย์
เลขานุการฝ่ายโฆษณา

ชกฤษณ์ กอนมกิตติ
บรรณาธิการสังคม

เบญจวรรณ มังกรอศวกุล
บรรณาธิการไลฟ์สไตล์

น้ำปาย ไชยฤทธิ์
บรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม

ปวีณกานต์ อินสว่าง
กองบรรณาธิการ

เดือนเพ็ญ จุ้ยประชา
กองบรรณาธิการ

เพ็ญนภา ขาดิเผือก
เลขากองบรรณาธิการ

สุภัทรี ศรีประดิษฐ์
พิสูจน์อักษร

กัญญาณัฐ ปรีมผล
พิสูจน์อักษร

จิรพงศ์ แหล่งหล้า
บรรณาธิการศิลปกรรม

พนิดา มีเดช
ผู้ช่วยบรรณาธิการศิลปกรรม

สรรพัญญ์ วัฒนสิงห์
ช่างภาพ

อภิวัดน์ ทองแก้ว
วิดีโอครีเอเตอร์

ชาคริต นิลศาสตร์
วิดีโอครีเอเตอร์

นวกัทธ์ นาواةเจริญ
วิดีโอครีเอเตอร์

ADMINISTRATOR

ศันสนีย์ สีเจียว
ฝ่ายธุรการ

GODAYPOETS.COM
ONLINE
STORE

จุฬชาติ ธิภย์ใหญ่

godaypoets

02-716-6900 ต่อ 409

REDESIGN

OF PUBLIC

TRANSPORTATION

MAYDAY!
civic space designer

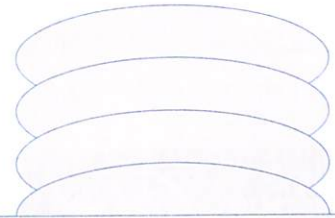
MAYDAY!

civic space designer

ไม่ใช่การปิ้งแวบเหมือนเรื่องราวแอปเปิลตกใส่หัวแบบนิวตัน แต่เป็นการขมวดรวมกันของบรรดาข้อจำกัดและปัญหามานำปกรใน เมืองฟ้าอมร ที่ทำให้ตลอด 3 ปีที่ผ่านมาของ MAYDAY! กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่ใช้ใจการออกแบบเมืองอย่างมีส่วนร่วม ได้มีโอกาสชวนคนนับพันมาช่วยกันพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในรูปแบบใหม่ ซึ่งอาจดูแปลกตาแต่ไม่น่าแปลกใจ ที่ทำให้คนกรุงขึ้นรถลงเรือได้ง่ายขึ้นจริงๆ

จากจุดเริ่มต้นของคนตัวเล็กไม่กี่คนที่ต้องการทำให้ประชาชนหลายล้านคนเดินทางด้วยขนส่งสาธารณะมาร่วมพระราชพิธีถวาย

พระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ภายในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ ระหว่างปี 2559-2560 ได้อย่างสะดวกราบรื่น พวกเขาก็เติบโตขึ้นทุกวัน พร้อมกับความไม่หยุดนิ่งของกรุงเทพมหานคร ที่พวกเขามีส่วนสำคัญในการทำให้เมืองนี้มีชีวิตดีๆ ที่ลงตัวขึ้นกว่าแต่ก่อน ผ่านวิถีคิดแบบ small change, big move เริ่มปรับสิ่งเล็กๆ เพื่อส่งต่อแรงขับเคลื่อนให้กระจายออกเป็นวงกว้าง ขยายออกไปหาผู้คนกลุ่มต่างๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

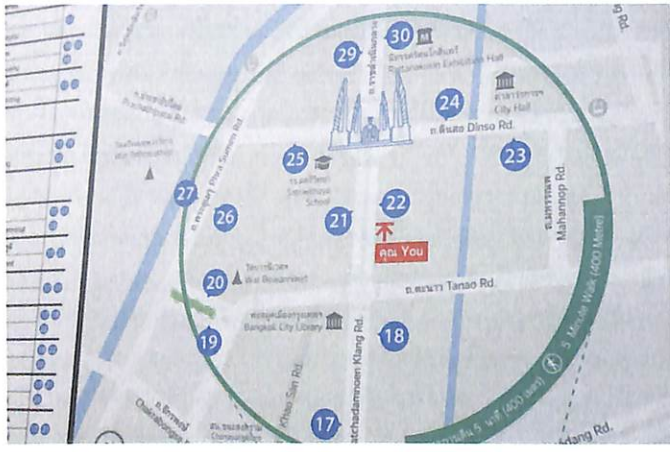

จากวันแรกที่หอบไอแดดเข้าไปคุยกับหน่วยงานรัฐ เพื่อขอเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจาก 2 ป้ายรถเมล์ จนถึงวันนี้ เมล์เคย์ได้ติดตั้งป้ายรถเมล์แบบใหม่ล่าสุดไปแล้ว 500 ป้าย ในหลายเขตของกรุงเทพมหานคร และมีบทบาทในการร่วมแสดงความคิดเห็น เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาขนส่งสาธารณะรูปแบบต่างๆ มากขึ้น

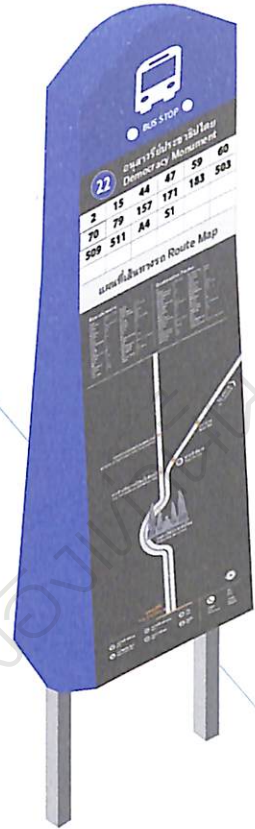
“แม้เราจะไม่ได้ทำงานกับรัฐโดยตรง แต่ก็มีโอกาสได้สื่อสารความคิดเห็นจากประชาชนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น นอกจากให้คำปรึกษาด้านการออกแบบแก่กรุงเทพฯ มาตลอด ก็มีโอกาได้ไปนำเสนอแนวทางการใช้งานขนส่งสาธารณะเพื่อช่วยลด PM2.5 ที่รัฐสภา และเสนอแนวทางการใช้งานขนส่งสาธารณะในช่วงการระบาดของโควิด-19 ร่วมกับที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี” วริทธิ์ธร สุขสบาย ผู้เริ่มต้นความคิดและอยู่กับเมล์เคย์มาตั้งแต่วันแรกเล่าถึงบทบาทที่มากขึ้นของพวกเขา แม้จะยังไม่มากพออย่างที่ใจหวังไว้

“ประชาชน” ควรจะเป็นคำตั้งต้นในสมการการพัฒนาขนส่งสาธารณะในประเทศไทย ไม่ใช่ตัวแปรสุดท้ายอันไร้อำนาจต่อรองอย่างที่เป็นอย่างทุกวันนี้ ภารกิจอันใหญ่หลวงของพวกเขาไม่ใช่เพียงแค่การทำป้ายรถเมล์ที่มีข้อมูลครบถ้วนทั่วประเทศไทย หรือเปลี่ยนยานพาหนะให้ใหม่เอี่ยมมาใช้งาน แต่คือการไม่หยุดที่จะเสี่ยงให้ทุกภาคส่วนทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมองเห็นความสำคัญของประชาชนทุกคนที่กำลังเดินถนนหรือขึ้นรถลงเรืออยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

civic space designer

สถานการณ์ต่อ ขอลองสิ่งใหม่ ทำความเข้าใจผู้ใช้งานให้มากยิ่งขึ้น ดูเหมือนจะเป็นแนวทางที่เมลล์เคย์เลือกเดินมาตลอด เพราะวงจรกิจกรรมทำงานของพวกเขาหมุนวนซ้ำๆ เพื่อผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิมเสมอ และเชื่อมโยงระบบการเดินทางที่กระจัดกระจายให้เข้ามาใกล้กันทีละนิด ขณะเดียวกันก็กระโดดไปในพื้นที่ที่ไม่คุ้นเคย ทดลองทำสิ่งเล็กๆ เพื่อหวังจะขยายการพัฒนาขนส่งสาธารณะให้กว้างออกไปและลึกลงไปเรื่อยๆ

ป้ายรถเมล์กรุงเทพฯ

MAYDAY!

จาก 2 ป้ายรถเมล์ทดลองสู่ 500 ป้ายทั่วเมืองภายในระยะเวลา 3 ปี เป็นผลงานที่ทำให้ทุกคนรู้จักเมลล์เคย์ และทำให้เมลล์เคย์ได้ร่วมงานกับคนหลายร้อย เพื่อให้คนนับล้านในกรุงเทพฯ เดินทางด้วยรถเมล์ได้สะดวกง่ายดายยิ่งขึ้น

“เริ่มแรกมาจากภารกิจที่เราเห็นว่าป้ายรถเมล์ด้านล่างที่เป็นพื้นที่โล่งๆ มันเต็มข้อมูลการเดินทางเข้าไปได้ ต้นทุนไม่เยอะ เรามองเห็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปได้” เมื่อ กทม. ไฟเขียวให้ทดลองทำ 2 ป้ายแรกแล้วได้เสียงตอบรับที่ดีมากจากสังคม โจทย์ต่อมาจึงต้องหาวิธีทำป้ายรถเมล์ 120 ป้ายให้เสร็จทันภายในเวลาไม่กี่เดือน ด้วยความช่วยเหลือจาก ThaiGas สมาคมนักออกแบบเรขาคณิตไทย จึงมีอาสาสมัครนักออกแบบมาร่วมมือกันระดมความคิดเห็น หยิบต้นแบบจากหลากหลายประเทศมาเป็นตัวอย่าง ลงรายละเอียดตั้งแต่ชนิดของตัวอักษร การใช้สีแสดงสัญลักษณ์ที่สื่อต่อผู้ที่ตาบอดสี แต่ไม่ทำให้ความน่าเชื่อถือ ความเป็นทางการของป้ายลดลง รวมถึงทำให้อาสาสมัครที่พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับรถเมล์ไม่เท่ากันสามารถทำงานเดียวกันนี้ได้เสร็จทันในเวลาอันกระชั้นชิด

“หลังจากติดตั้งเรียบร้อยแล้ว เราก็ไปตามเก็บฟีดแบ็กจากคนที่มาใช้งาน มีคำถามตามมาว่าทำไมบางป้ายมันโล่งจัง มันบอกอะไรได้มากกว่า

นั้นไหม ก็เลยเก็บความเห็นเหล่านั้นมาคิดต่อว่าจะทำอะไรได้อีกบ้าง” วัตถุประสงค์กล่าวถึงกระบวนการเก็บรวบรวมความเห็นซึ่งจะเกิดขึ้นทุกครั้งที่ผลงานของเมลล์เคย์ติดตั้งในพื้นที่จริง ซึ่งมีทั้งการทำแบบสำรวจอย่างเป็นทางการ และการที่คนในทีมแวะเวียนกันไปแอบสังเกตการณ์ด้วยตัวเอง

เทศกาลงานออกแบบกรุงเทพฯ 2561 เป็นโอกาสครั้งสำคัญที่ทำให้เมลล์เคย์ได้พัฒนาป้ายรถเมล์ต่อเป็นรุ่นที่ 2 ซึ่งครั้งนี้ไม่ได้ชวนแค่นักออกแบบแต่ชวนผู้ที่สนใจจากหลากหลายอาชีพมาร่วมเวิร์กช็อป ‘ออกแบบป้ายให้หายหลง’ ทุกคนเห็นตรงกันว่าควรจะปรับโครงสร้างให้เป็นกล่องตั้งบนเสาเดียวซึ่งเหมาะสมกับพื้นที่ทางเท้าในย่านเจริญกรุงที่ค่อนข้างแคบ แต่เมื่อพูดคุยกับ กทม. ก็พบกับข้อเสนอนี้ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า “เปลี่ยนหน้าตาป้ายรถเมล์ได้ แต่ไม่ให้อัปเดตโครงสร้างเดิม” เมลล์เคย์เลยทำโครงกล่องสี่เหลี่ยมครอบปิดตัวป้ายเดิม เมื่อพื้นที่มากขึ้นข้อมูลใหม่ๆ อย่างแผนที่แสดงเส้นทางรถเมล์หลากสี และดัชนีบอกสายรถเมล์ที่จะพาไปสู่จุดหมายปลายทางก็เพิ่มขึ้นมาด้วย

“หลายๆ อย่างได้มาจากเวิร์กช็อปวันนั้น อย่าง ‘ดัชนี’ บอกเลขสายคู่กับปลายทางก็เป็นจุดที่น่าสนใจมาก เพราะมันนำมาสู่ส่วน

‘ค้นหาปลายทาง (Destination Finder)’ บนป้ายรถเมล์ในปัจจุบันด้วย คนเลือกที่จะใช้งานส่วนนี้เพราะมันช่วยลดขั้นตอนในการหาเลขสายต่างๆ ได้จริง” กรวิชญ์ ขวัญอารีย์ หนึ่งในสมาชิกทีมเมลล์เคย์ผู้หลงใหลขนส่งสาธารณะระบบรางอธิบายถึงเสียงตอบรับที่ส่งผลอย่างมากต่อการออกแบบป้ายรถเมล์รุ่นต่อไป ซึ่งครั้งนี้ กทม. ชวนให้พวกเขาร่วมโครงการทำป้ายรถเมล์ใหม่ 500 ป้ายทั่วกรุงเทพฯ

“เราเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบอุตสาหกรรม ออกแบบกราฟิก ออกแบบตัวอักษร มาช่วยดูว่าจะทำยังไงให้โครงสร้างป้ายเดิมให้ข้อมูลได้มากขึ้น แต่ไม่ต้องเป็นกล่องทึบตันแบบที่เราแก้ปัญหาเฉพาะหน้าไปก่อนหน้านี้อาจเป็นที่มาของป้ายทรงกระป๋อง ซึ่งส่วนล่างของป้ายยกเอียงขึ้นทำให้คนไม่ต้องก้มลงไปอ่าน โดย Destination Finder กลายเป็นฟังก์ชันสำคัญตามมาด้วยแผนที่เส้นทางรถเมล์ที่ต้องคิดวิธีการลดความซับซ้อนเพื่อไม่ให้สับสนเวลาใช้งานจริง ส่วน Route Box ที่แสดงข้อมูลเส้นทางรถเมล์แต่ละสายมาตั้งแต่รุ่นแรกมีระบบให้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น ถ้าป้ายใดมีรถเมล์ผ่านน้อยก็จะมีจุดเยอะขึ้นในแต่ละสาย ถ้าป้ายนั้นรถเมล์ผ่านเยอะก็จะมีจำนวนจุดลดหลั่นลงไป”

“เริ่มแรกเราติดตั้งก่อน 30 ป้าย ในย่านสยาม จตุจักร และเกาะรัตนโกสินทร์ เพื่อเก็บพีดแบ็กก่อนจะลุยทำป้ายที่เหลือ ซึ่งตอนนั้นก็เป็นที่ฮือฮาเหมือนกัน เพราะเป็นทรงใหม่ที่ชัดเจนมาก สีล้วน รูปทรงคล้ายของเดิม แต่มีข้อมูลมากขึ้นใช้งานได้จริง เรารวบรวมความคิดเห็นจากผู้ใช้มาปรับดีไซน์ บางจุดให้อ่านข้อมูลได้ง่ายขึ้น เติมลูกศรบอกทิศทาง การเดินรถใน Route Box เติมแม่น้ำ ลำคลอง รางรถไฟเข้าไปในแผนที่เส้นทางรถเมล์ด้วย เพื่อให้ผู้ใช้งานสังเกตระหว่างทางได้ง่ายขึ้น ก่อนจะทำให้ครบทั้ง 500 ป้าย”

ทั้งสองเห็นตรงกันว่าป้ายรุ่นล่าสุดนี้เป็นการทำงานที่ต้องคิดเป็นระบบมากขึ้น ขณะเดียวกันก็ต้องคิดถึงรายละเอียดมากขึ้นด้วย “อาสาสมัครที่มาร่วมทำงานกับเรามีส่วนช่วยอย่างมาก เรื่องการวางระบบการทำงานให้ทำร่วมกันได้ วางหลักเกณฑ์เพื่อให้มีหลักการและเหตุผลว่าจะให้อะไรปรากฏขึ้นบนป้าย ซึ่งต้องคิดให้ครอบคลุมที่สุด บางทีเราคิดว่าครอบคลุมแล้วก็ยังไม่ครอบคลุม อาสาสมัครบางคนก็ช่วยเสนอให้ทำงานได้เร็วขึ้น เรียกได้ว่าเราเรียนรู้ไปด้วยกัน

“ที่ผ่านมาเราพยายามวางระบบข้อมูลที่ดี เพื่อให้ทำได้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป เราก็หวังว่าจะได้หลายข้อจำกัดเดิม เพื่อให้คนใช้งานได้ดีขึ้นด้วยจริงๆ” กรวิชญ์กล่าว

ป้ายข้อมูลย่าน

“ป้ายข้อมูลย่าน เกิดจากการที่มีคนโพสต์ภาพในอินเทอร์เน็ตว่าป้ายนี้ต้องก้มลงไปอ่านตัวอักษรที่เล็กมาก อยู่สูงจากพื้นไม่กี่เซนติเมตร” กรวิชญ์เล่าถึงกระแสคร่ำมาเมื่อหลายปีก่อนที่ชาวเน็ตถ่ายภาพแนวความเล็กรั่วของข้อมูลที่อัดแน่นจนเกินกว่าจะใช้งานได้จริง เมื่อเมลเคยได้รับการติดต่อมาขอความช่วยเหลือในการแก้ไขภายในเวลาเพียงหนึ่งสัปดาห์ ทำให้ต้องพึ่งผู้เชี่ยวชาญอย่างวีร์ วิพร แห่ง Conscious Studio ซึ่งคุ้นเคยเรื่องการทำป้ายบอกทางเป็นอย่างดี โดยร่วมกันคิดหาวิธีบีบอัดข้อมูลเดิมเข้าไปใหม่ให้เข้าใจง่ายขึ้น เกิดระบบการเล่าหลายชั้นในแผนที่มีการกำหนดระยะเวลาการเดินทางใน 5 นาที บอกว่าบริเวณใกล้เคียงมีป้ายรถเมล์อะไรบ้าง บอกสายรถเมล์บนขอบแผนที่ บอกสถานที่สำคัญผ่านระบบกริด และพื้นที่ 80 เซนติเมตรด้านล่างบอกวิธีการใช้งานป้ายนี้แทน

“พอเราลองทำแบบสอบถามแล้วพบว่า ข้อมูลยังเยอะเกินไป ผู้ใช้งานงงและทะเลเย เราจึงชวนคนมาช่วยหาวิธีการใหม่ผ่านเวิร์กช็อป ‘Do It Ourselves ป้ายตามสั่ง’ ซึ่งนำไปสู่การตัดข้อมูลบางอย่างที่ไม่จำเป็นแบบที่เราเองก็ยอมรับว่าคิดไม่ถึง การปรับความสำคัญให้ Destination Finder มาก่อนเรียงจากซ้ายไปขวา แล้วค่อยไปดูแผนที่ทำให้ใช้งานได้ง่ายขึ้นมาก ในแผนที่ป้ายย่านเองจะมีการใส่รหัส CID แสดงว่าป้ายรถเมล์บริเวณนั้นอยู่ตรงไหนบ้าง ซึ่งป้ายรถเมล์รุ่นล่าสุดจะมีรหัสนี้ปรากฏอยู่ด้วย เราอยากให้มีการเดินเท้าได้มากขึ้น จึงแสดงจุดที่ตั้งของสะพานลอย ทางม้าลาย เพื่อให้คนรู้ว่าจะไปยังป้ายรถเมล์ที่ต้องการยังไง” กรวิชญ์กล่าว

วิรธีธรเสริมจากมุมของตัวเองว่าป้ายข้อมูลย่านนี้เต็มไปด้วยความยากของเงื่อนงำ และเวลาที่บีบคั้นในการทำงาน แต่ระหว่างทางก็ได้เรียนรู้หลายสิ่งนำไปใช้งานต่อกับป้ายรถเมล์ และการทำงานอื่นๆ ด้วย “จากการทำงานนี้ทำให้เรารู้ว่าคนไทยไม่รู้จัก ก็เลยวางแผนที่โดยยึดมุมมองของผู้ใช้งานเป็นหลักว่าขณะที่ยืนดูป้ายนี้อยู่ ขวามือของเขาเป็นอะไร ซ้ายมือเป็นอะไร แล้วทิศเหนือจะหมุนตามแผนที่ไปเอง แผนที่รถเมล์ทั้งหมดต่อจากนั้นก็วางแบบนี้ บางอย่างอาจจะไม่ได้ตรงเป๊ะกับความเป็นจริงทั้งหมด เพราะต้องบาลานซ์ระหว่างเนื้อหาที่ถูกต้องและการออกแบบที่สวยงาม แต่ยังไงก็ยึดผู้ใช้เป็นหลักว่าเขาจะต้องได้ประโยชน์มากที่สุด”

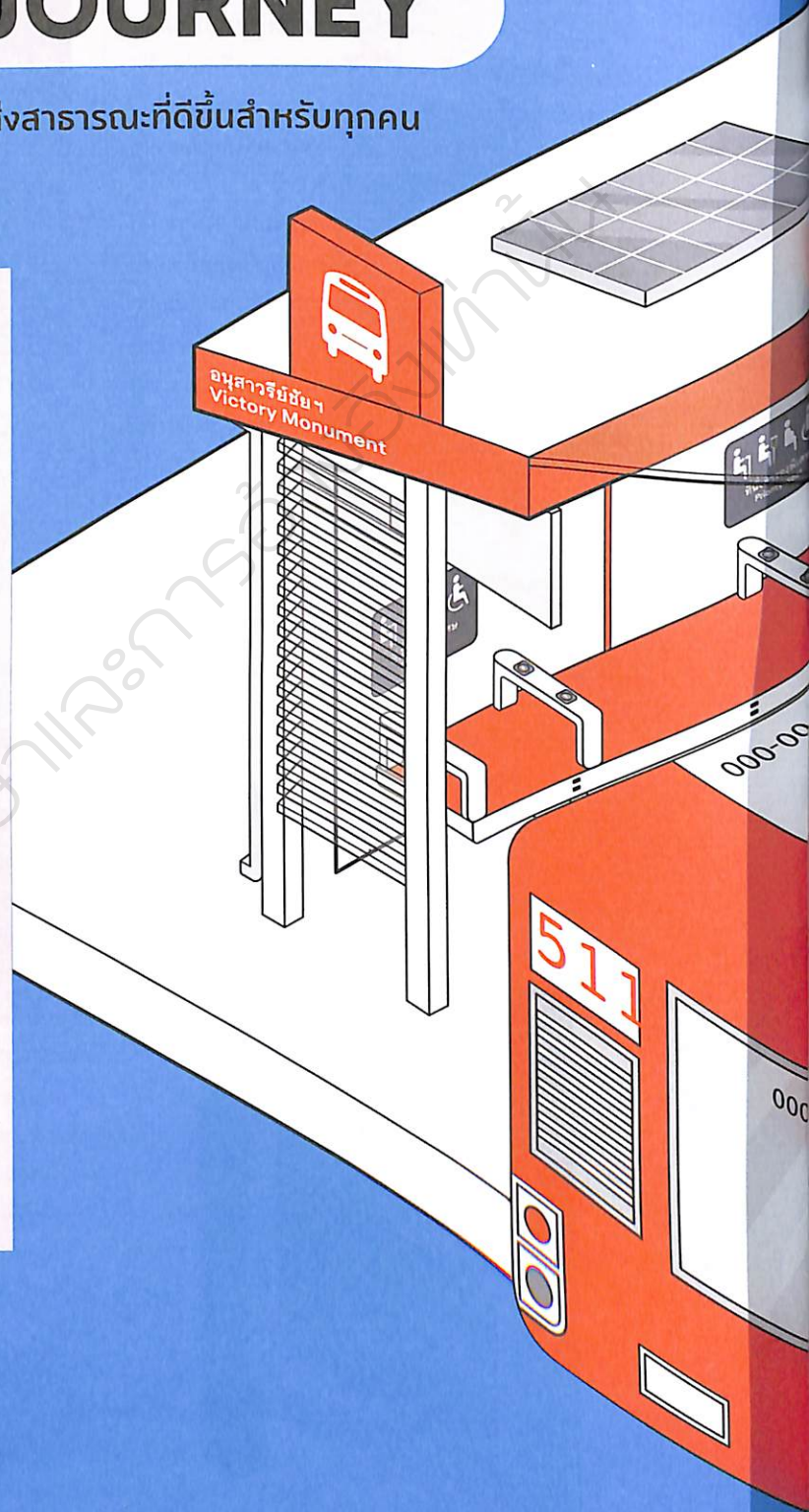
REDESIGN OF PUBLIC TRANSPORTATION

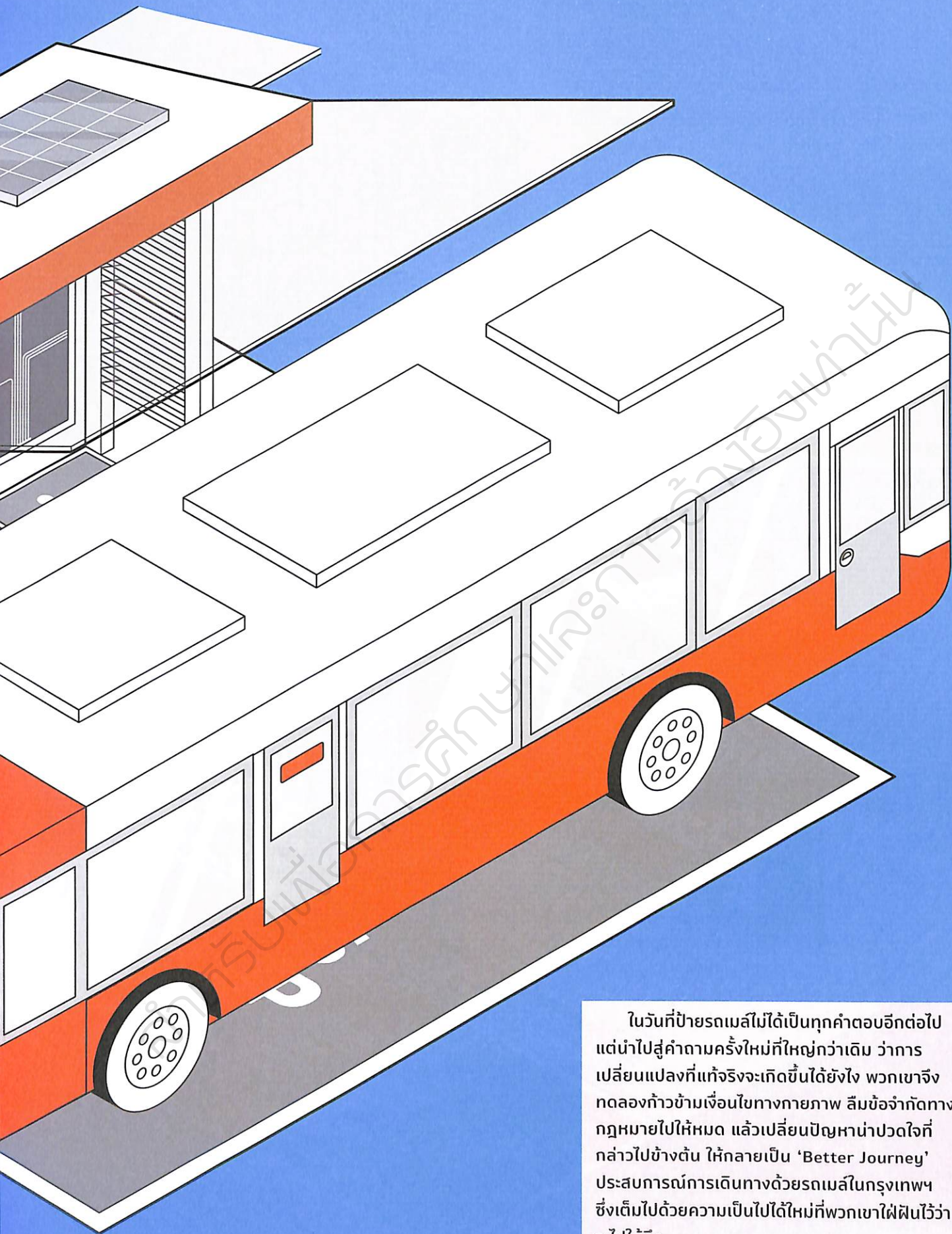
BETTER JOURNEY

ออกแบบการเดินทางเพื่อขนส่งสาธารณะที่ดีขึ้นสำหรับทุกคน

หนึ่งในรากของปัญหาการราคาขงระบบขนส่งสาธารณะบนท้องถนนกรุงเทพฯ คือการที่มีหน่วยงานร่วมดูแลเยอะ แต่ต่างคนต่างทำในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าดี เมื่อไม่มีใครปรึกษาใคร รวมถึงไม่ได้ปรึกษาคณะสำคัญที่สุดอย่างผู้ใช้งานด้วย ทำให้ระบบรถประจำทางนั้นกลายเป็นการขย่ำรวมสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันแต่ไม่มีอะไรเข้ากันสักอย่าง สีของรถเมล์ที่แตกต่างกันก็ไม่ได้บ่งบอกเส้นทางการเดินรถหรือชนิดของรถได้มากนัก เพราะรถเอกชนร่วมบริการก็มีทั้งสีเหลือง ส้ม ชมพู พืชขาว ละลานตา บางคันวิ่งเต็มเส้นทาง บางคันไปแค่ครึ่งทาง เส้นทางการเดินรถก็ยังปฏิรูปไม่จบไม่สิ้น ไม่ต้องพูดถึงบัตรแมงมุมที่หายากใช้ขึ้นแล้วขึ้นอีกจนหลายคนเลิกหวังไปนานแล้วว่าจะสามารถใช้บัตรเดียวเชื่อมต่อรถ-ราง-เรือได้อย่างสะดวกสบาย กลายเป็นความหวังของผู้ใช้งานรถเมล์เหลือเพียงแค่อย่าให้น้ำร้อนต้องทางร่มในเวลาฝนตก

ทั้งที่ความเป็นจริงผู้โดยสารทุกคนควรมีการเดินทางที่ดีกว่าทุกวันนี้ และมีสิทธิ์ที่จะฝันมากกว่านั้น “ก่อนหน้านี้เราอยากให้การเปลี่ยนแปลงมันเกิดขึ้นเป็นตัวตั้งต้นก่อน จึงเลือกวิธีการปรับเปลี่ยนของเดิมให้ได้มากที่สุด แต่ความคิดเห็นมากมายจากผู้ใช้งานที่เราเก็บมาตลอด 3 ปีก็ทำให้เห็นว่า ถึงจุดหนึ่งการแก้ปัญหาละเลิงๆ ไปเรื่อยๆ มันแก้ไม่ได้ทุกเรื่อง” วัทธิธรเล่าถึงจุดมุ่งหมายของเมล์เดย์

civic space designer

ในวันที่ป้ายรถเมล์ไม่ได้เป็นทุกคำตอบอีกต่อไป แต่นำไปสู่คำถามครั้งใหม่ที่ใหญ่กว่าเดิม ว่าการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงจะเกิดขึ้นได้ยังไง พวกเขาจึงทดลองก้าวข้ามเงื่อนไขทางกายภาพ สัมผัสจำกัดทางกฎหมายไปให้หมด แล้วเปลี่ยนปัญหานั้นมาปัดใจที่กล่าวไปข้างต้น ให้กลายเป็น 'Better Journey' ประสบการณ์การเดินทางด้วยรถเมล์ในกรุงเทพฯ ซึ่งเต็มไปด้วยความเป็นไปได้ใหม่ที่พวกเขาใฝ่ฝันไว้ว่าจะไปให้ถึง

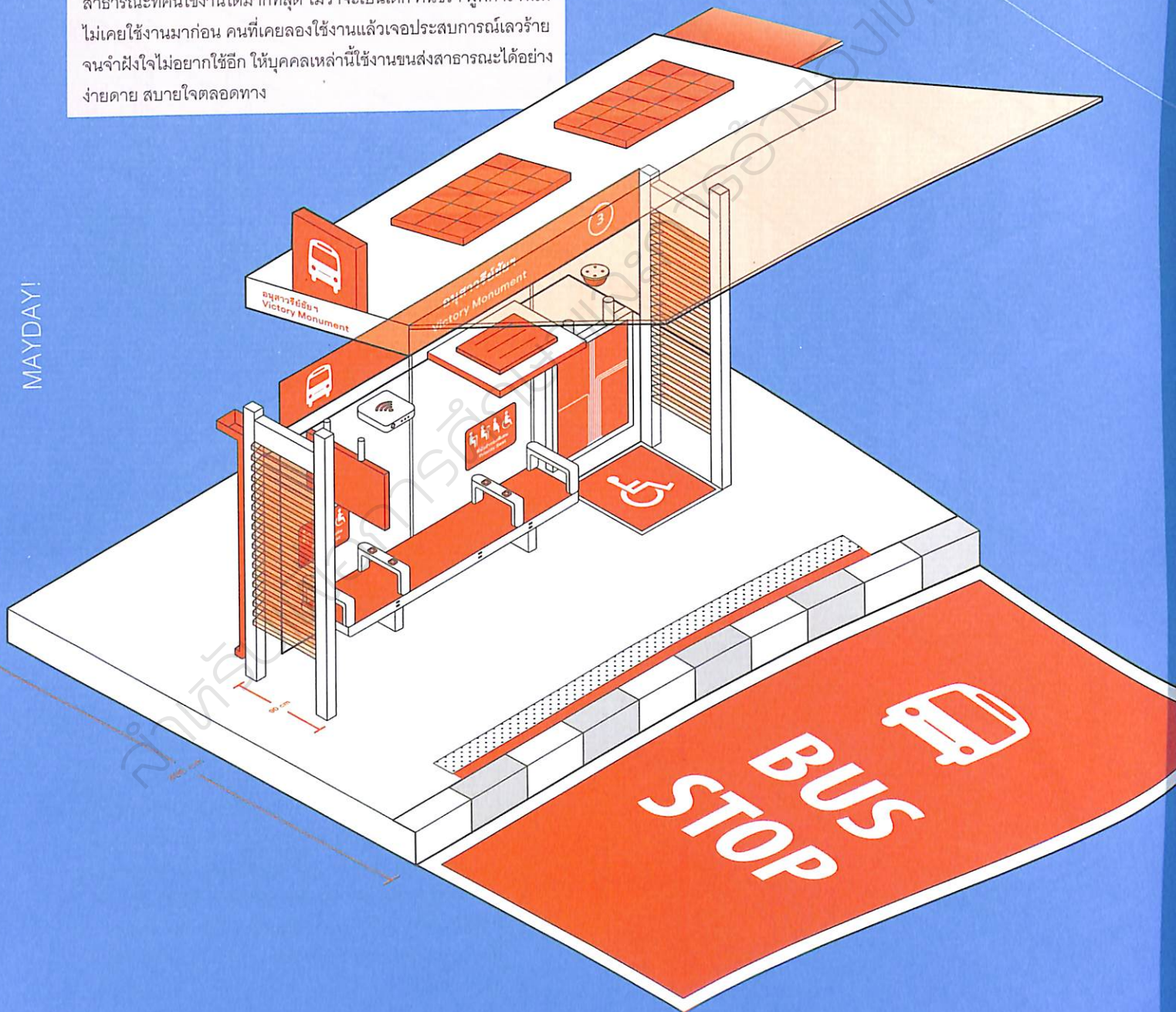
ลืมน้อจำกัดที่เคยเจอ

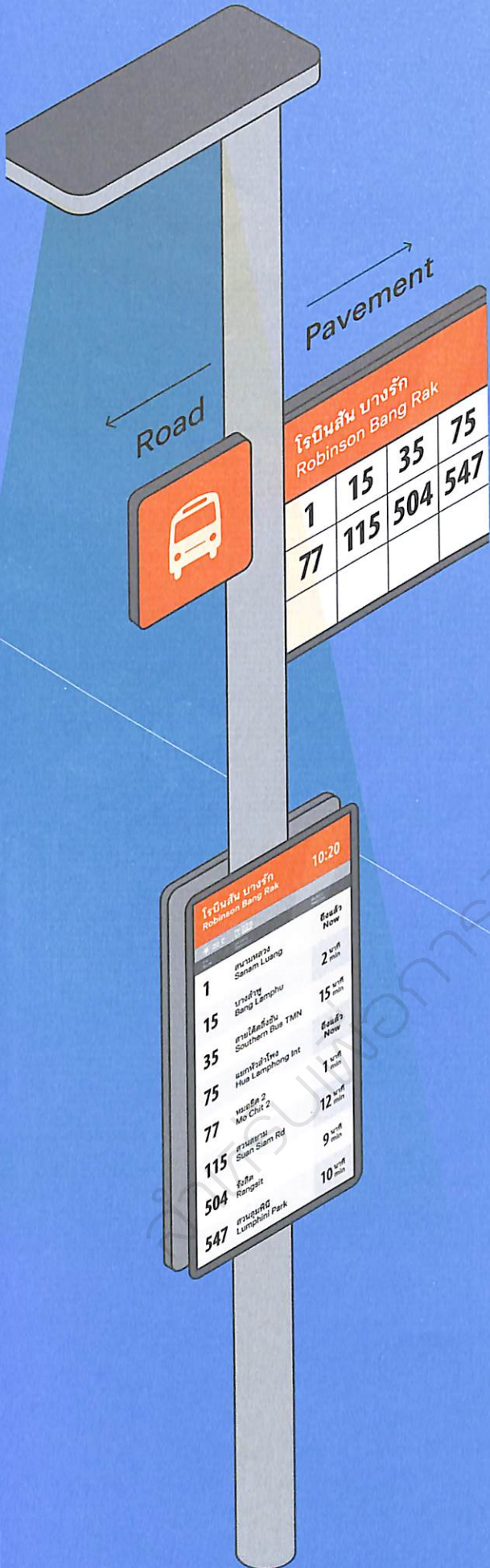
“คิดไปได้ไกลที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยไม่ต้องเริ่มจากข้อจำกัด
อย่างที่ผ่านมา”

พัชร งามสมชาติ กราฟิกดีไซน์เนอร์ของเมย์เดย์ผู้ดูแลโปรเจกต์
Better Journey เล่าถึงความสนุกในการออกแบบครั้งนี้ การลืมน้อจำกัด
ที่เคยขัดขวางความคิดทำให้พวกเขามองเห็นความเป็นไปได้ใหม่ๆ มาก
ขึ้นอย่างที่ไม่เคยพบเจอมาก่อน

แม้จะลืมน้อจำกัด แต่ก็ไม่ละเลยแนวทางการออกแบบที่เน้น
ผู้ใช้งานเป็นสำคัญอย่างที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายคือ การสร้างขนส่ง
สาธารณะที่คนใช้งานได้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเด็ก คนชรา ผู้พิการ คนที่
ไม่เคยใช้งานมาก่อน คนที่เคยคลงใช้งานแล้วเจอประสบการณ์เลวร้าย
จนจำฝังใจไม่อยากใช้อีก ให้บุคคลเหล่านี้ใช้งานขนส่งสาธารณะได้อย่าง
ง่ายดาย สบายใจตลอดทาง

MAYDAY!

โรบินสัน บางรัก Robinson Bang Rak 10:20		
Route	Destination	Arrival
1	สนามหลวง Sanam Luang	ถึงแล้ว Now
15	บางลำพู Bang Lamphu	2 นาที min
35	สายใต้ตลิ่งชัน Southern Bus TMN	15 นาที min
75	แยกหัวลำโพง Hua Lamphong Int	ถึงแล้ว Now
77	หมอชิต 2 Mo Chit 2	1 นาที min
115	สวนสยาม Suan Siam Rd	12 นาที min
504	รังสิต Rangsit	9 นาที min
547	สวนลุมพินี Lumphini Park	10 นาที min

โรบินสัน บางรัก Robinson Bang Rak 10:20			
ค้นหาปลายทาง		Destination Finder	
จตุจักร	77	Central World	15, 77
เชียงใหม่	15, 77	Chatuchak	77
คลองเตย	504	China Town	1
คลองจั่น	1, 35, 75	Don Mueang	504
นครินทร์	115	Fashion Island	115
เนินเกล้า	35	Golden Mount	15
แพทยา	115	Kasetsart	504
สุขุมทอง	15	Lak Si	504
น.รามคำแหง	504	Newamin	115
น.รามคำแหง	115	Pin Klao	35
เบญจราช	1	Rankhamhaeng	115
วิภาวดีรังสิต	504	Siam	15, 115, 504, 547
สีลม	11, 115, 504, 547	Talat Noi	1, 35, 75
พหลโยธิน	504	Vibhavadi	504
อนุสาวรีย์ชัย	77	Victory Mon	77

เลือกประสบการณ์บนท้องถนน

ด้วยเหตุที่รถเมล์ในกรุงเทพมหานครเป็นขนส่งสาธารณะที่มีคนใช้งานนับล้านต่อวัน แต่กลับมีการออกแบบระบบอย่างกระจัดกระจายไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อีกทั้งยังต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสถานะแวดล้อมที่ควบคุมไม่ได้บนท้องถนนอีกนับไม่ถ้วน โจทย์ที่ท้าทายนี้จึงเป็นตัวเลือกอันดับหนึ่งที่เมล์เดย์ต้องการจะออกแบบการเดินทางด้วยรถเมล์ขึ้นมาใหม่ทั้งหมด

“เราอยากเสนอในมุมมองผู้ใช้งานมากขึ้นว่าพวกเขาจะเจออะไรบ้าง ทำให้เขาเห็นภาพตลอดการเดินทาง”

วิริทธิ์ธรเสริมว่าที่ผ่านมามีนักศึกษาด้านการออกแบบจำนวนไม่น้อยเลือกวิธีดีไซน์รูปลักษณ์ให้รถเมล์ไทย แต่เมล์เดย์เลือกที่จะลงไปลึกกว่าการปรับรูปร่างหน้าตา แต่เน้นประสบการณ์ที่ผู้ใช้งานจะได้รับ ให้เป็น Better Journey ตั้งแต่ผู้ใช้งานเริ่มวางแผนการเดินทางเดินมารอที่ป้ายรถเมล์ ขึ้นรถเมล์ และลงรถเมล์ที่ป้ายปลายทางอย่างไร้กังวล

สร้างไอเดีย ให้จับต้องได้

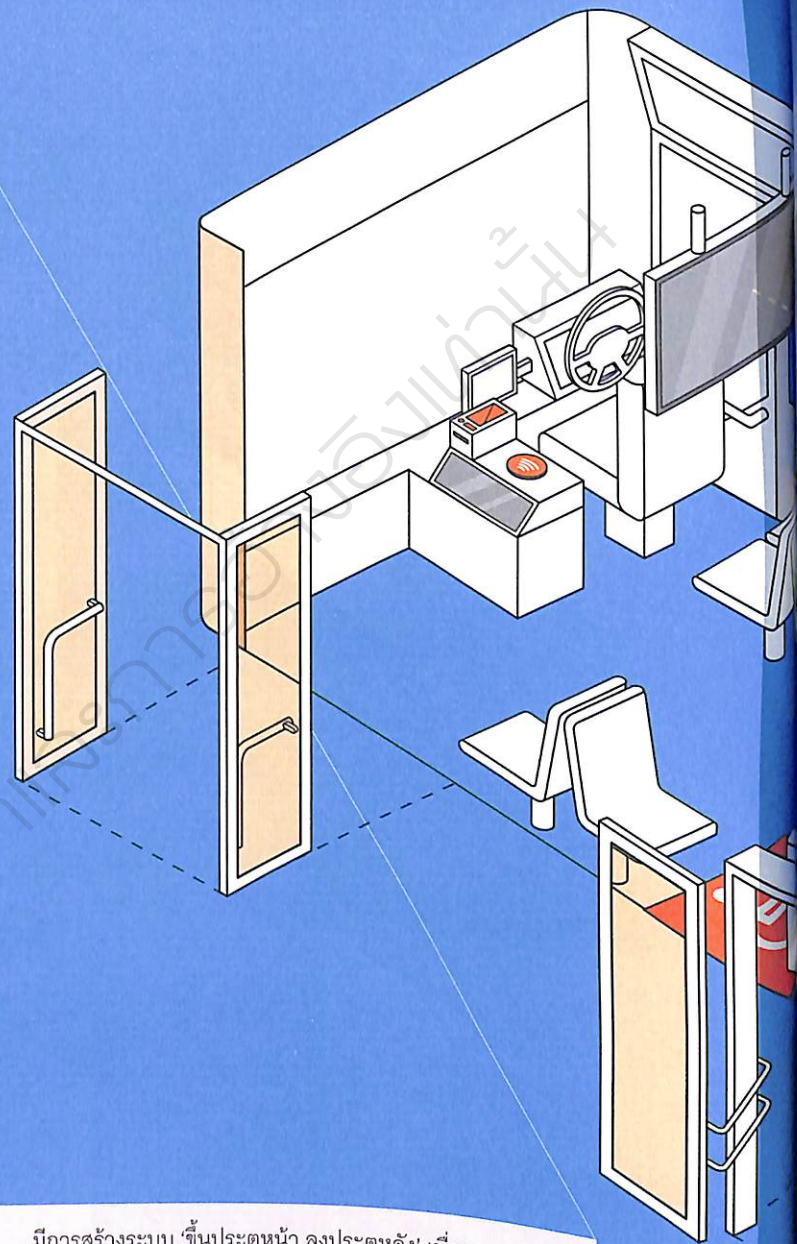
พัชริเล่าว่าพวกเขาเริ่มต้นโปรเจกต์จากการสร้าง corporate identity ของรถเมล์ทั้งระบบให้เป็นหนึ่งเดียวกัน เลือกใช้สัญลักษณ์ สี และตัวอักษรที่มีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ผู้โดยสารมองเห็นความต่อเนื่องกันทั้งระบบของ Better Journey สิ่งเหล่านี้จะเป็นด่านแรกในการสร้างความรู้สึกมั่นใจที่จะใช้บริการ

“ระบบที่ออกแบบมาเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่ว่าใครก็ใช้งานได้ง่ายขึ้น” พัชริเชื่อว่าการมีอยู่ของ corporate identity สำคัญมาก การใช้รูปแบบเดียวกันจะช่วยประหยัดเวลาในการทำ ความเข้าใจ ลดความสับสนระหว่างการใช้งานได้เป็นอย่างดี เมื่อเชื่อมั่นใน Better Journey แล้ว ผู้โดยสารก็จะได้ ‘เจอ’ สิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

จุดจอดสุขสบาย-จากการศึกษารูปแบบป้ายรถเมล์ และที่จอดรถโดยสารในต่างประเทศ เมล์เคยจึงนำมาปรับให้สอดคล้องกับสภาวะภูมิอากาศและบริบทแบบไทยๆ เห็นได้จากจุดจอดรถเมล์ที่เน้นความโล่งสบาย ใช้วัสดุโปร่งใสให้มองเห็นได้รอบทิศ โดยพื้นที่ของที่จอดรถเมล์จะยึดหยุ่นไปตามขนาดของทางเท้า ศาลาขนาดใหญ่จะติดตั้งบนทางเท้าที่มีความกว้าง 3 เมตรขึ้นไป ศาลาขนาดเล็กจะติดตั้งบนทางเท้าที่กว้างน้อยกว่า 3 เมตร มีที่นั่งแบบหันหลังให้ถนนเพื่อเพิ่มความกว้างของทางเท้า มีฉากใส่กันปิดส่วนที่ติดกับถนน และเว้นช่องประตูสำหรับขึ้นรถเมล์ ภายในที่จอดรถเมล์จะมีหน้าจอแสดงว่ามีรถเมล์สายใดกำลังจะมาถึงภายในกี่นาที โดยประมวลผลจากสภาพการจราจรจริง

ส่วนป้ายรถเมล์จะเปลี่ยนเป็นเสาเดี่ยวเพื่อใช้พื้นที่ทางเท้า น้อยที่สุด หากที่ตั้งป้ายรถเมล์อยู่ในพื้นที่ที่มีเสาไฟก็สามารถติดจอบอกข้อมูลเข้ากับตัวเสาไฟได้เลย เพื่อประหยัดพื้นที่และลดต้นทุนการดูแล ซึ่งข้อมูลการเดินทางจะมีการนำเสนออย่างครบถ้วน ผ่านหน้าจอดีไซน์ที่ปรับเปลี่ยนได้แบบเรียลไทม์

รถเมล์ในฝัน-เปลี่ยนรถเมล์ทุกคันให้เป็นรถขานต่ำ เพื่อรองรับการใช้งานของทุกคน มีจอบอกเลขสายอยู่ด้านขวาสุดหน้ารถ เพื่อให้ผู้ใช้งานบนทางเท้ามองเห็นได้ง่าย โดยแสดงผลบน E-Paper ซึ่งมีความคมชัด มองเห็นได้ตึกกลางแดดจ้า มีการติดเลขรหัสรถไว้รอบคันเพื่อให้มองเห็นได้ง่าย สะดวกต่อการร้องเรียนหรือติดตามสิ่งของที่ลืมไว้บนรถ รวมถึงกำหนดขนาดมาตรฐานของรถให้เหมาะสมกับจำนวนผู้ใช้งาน หรือขนาดของถนนในเส้นทางนั้นๆ

มีการสร้างระบบ ‘ขึ้นประตูหน้า ลงประตูหลัง’ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและรวดเร็ว เปลี่ยนจากการมีพนักงานเก็บเงินเป็นระบบบัตรโดยสารที่รองรับการจ่ายเงินได้หลายรูปแบบ หรือเป็นกล่องรับเงินสดที่ติดอยู่ด้านข้างที่หนึ่งคนขับแทน ภายในรถมีจอดีไซน์ที่บอกข้อมูลเลขสายของรถเมล์ ปลายทางที่กำลังมุ่งหน้าไป และป้ายที่กำลังจะถึง พร้อมเสียงประกาศป้ายถัดไป

เจอข้อมูลเพื่อ(น)การเดินทาง-ทุกการเดินทางจะถูกเก็บรวบรวมไว้ในฐานข้อมูล เพื่อนำมาประมวลผลสำหรับการปรับปรุงบริการ พัฒนาการเดินทางที่ดีขึ้นต่อไปเรื่อยๆ เมื่อผู้ใช้ต้องการเดินทางไปที่ไหนก็ยังสามารถตรวจสอบวิธีการเดินทางได้จากเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และออฟฟิเคชั่น ซึ่งสามารถให้คำตอบได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และครอบคลุมทั้งระยะทาง ระยะเวลา ไปจนถึงค่าใช้จ่ายตลอดการเดินทาง

สานต่อ ความเป็นไปได้

การที่ Better Journey จะเกิดขึ้นจริงได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับหลากหลายหน่วยงานทั้งผู้รับผิดชอบพื้นที่อย่างสำนักงานการจราจรและขนส่ง กรุงเทพมหานครที่ดูแลป้ายรถเมล์กว่า 5,000 จุด ผู้ให้บริการเดินรถอย่างองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) และรถร่วมบริการเอกชนอีกหลายสิบบริษัทที่จะคอยดูแลให้ทุกคนไปถึงจุดหมายได้อย่างปลอดภัย สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (CEA) ที่คอยสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมให้แก่สาธารณชนมาโดยตลอด และอีกหลายองค์กรวิชาชีพที่ยินดีมาร่วมเดินทางไปด้วยกัน

สุดท้าย บุคคลสำคัญที่สุดคือประชาชนทุกคนที่จะช่วยกันผลักดันความคิด แสดงความเห็น เพื่อให้ขนส่งสาธารณะในกรุงเทพฯ และทั่วประเทศไทยพัฒนาไปในแนวทางที่จะเกิดประโยชน์กับทุกคนอย่างแท้จริง

civic space designer

สามารถติดตามอ่านวารสารใหม่ได้ที่

<http://libapp.rmutp.ac.th/newBook/?cat=10>

- ห้องสมุดเทเวศร์
- ห้องสมุดโชติเวช
- ห้องสมุดพณิชยการพระนคร
- ห้องสมุดพระนครเหนือ

